

2017-04-11

REMISSPROMEMORIA

FI Dnr 16-2467

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Förslag till föreskrifter om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Sammanfattning

Finansinspektionen föreslår nya föreskrifter om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Föreskrifterna innehåller bland annat nya krav på företagens sårbarhetsanalys och riskanalys, identitetskontroll, bevarande av handlingar och uppgifter, funktioner för regelefterlevnad och intern kontroll samt egenskaper hos det visselblåsningssystem företagen ska ha. Finansinspektionen ställer även krav på att företagen ska lämna nödvändiga uppgifter för att myndigheten ska kunna riskklassificera tillsynsobjekt.

Föreskrifterna är ett led i genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet som syftar till att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism¹. Finansinspektionen föreslår även följdändringar i ett antal föreskrifter och allmänna råd.

Regeringen föreslår i en lagrådsremiss den 23 februari 2017² hur man i svensk rätt genom en ny lag och ändringar i närliggande regelverk ska genomföra det fjärde penningtvättsdirektivet. Den nya lagen, som föreslås träda i kraft den 26 juni 2017, omfattar både finansiella och icke-finansiella företag, som står under tillsyn av flera olika tillsynsmyndigheter.

De föreslagna föreskrifterna gäller för samtliga finansiella företag som omfattas av lagförslaget och står under Finansinspektionens tillsyn. I januari 2017 omfattades 2 332 finansiella företag, som hade tillstånd av eller var registrerade hos Finansinspektionen, av den nuvarande penningtvättslagen.

Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 26 juni 2017, dvs. samtidigt som lagen, och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism kommer då att upphöra att gälla.

---

²Lagrådsremissen Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Målet med regleringen	3
1.2	Nuvarande och kommande regelverk	5
1.3	Regleringsalternativ	5
1.4	Rättsliga förutsättningar	5
1.5	Ärendets beredning	5
2	Motivering och överväganden	6
2.1	En samlad riskbedömning	6
2.2	Rutiner och riktlinjer	8
2.3	Anställda och andra företrädare för företaget	9
2.4	Åtgärder för identitetskontroll	12
2.5	Riskklassificering av kunden	14
2.6	Omfattningen av åtgärderna för att uppnå kundkännedom	14
2.7	Övervakning och rapportering	16
2.8	Bevarande av handlingar och uppgifter	17
2.9	Regelefterlevnad och anmälningar om misstänkta överträdelser	17
2.10	Periodisk rapportering och lämnande av uppgifter	22
2.11	Ändringar i närliggande föreskrifter	24
2.12	Ikraftträdande	25
3	Förslagets konsekvenser	25
3.1	Konsekvenser för samhället och konsumenterna	25
3.2	Konsekvenser för företagen	26
3.3	Kostnader för företagen	28
3.4	Konsekvenser för Finansinspektionen	33
	Bilaga 1 Beräkningsgrunder för kostnader för centrala funktioner med särskilt ansvar för regelefterlevnad	34
	Bilaga 2 Beräkningsgrunder för kostnader för periodisk rapportering	37

1 Utgångspunkter

1.1 Målet med regleringen

Penningtvätt är en företeelse som innebär att kriminellt förvärvade pengar integreras i den legala ekonomin. Det är ett internationellt problem som utgör ett hot mot det finansiella systemet och dess institutioner, samt mot samhället i stort. Detsamma gäller för företeelsen finansiering av terrorism, där även mycket små penningströmmar kan få stora konsekvenser genom att bidra till allvarliga våldsbrott.

Förtroendet för det finansiella systemet kan skadas om dess institutioner förknippas med illegala tillgångar och penningtvätt eller finansiering av terrorism, vilket i sin tur på sikt kan hota den finansiella stabiliteten. Åtgärder som syftar till att effektivisera bekämpningen av dessa företeelser bör därför ses som åtgärder för att säkra både finansiell stabilitet och allmän säkerhet. Mot detta måste vägas betydelsen av att legitim näringsverksamhet ska kunna bedrivas och att finansiella tjänster ska kunna vara tillgängliga för den enskilde. För att kunna uppfylla och balansera dessa båda aspekter bör ett riskbaserat förhållningssätt ligga till grund för bland annat de föreskrifter som meddelas.

Europaparlamentet och rådet har antagit ett direktiv om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism³ (det fjärde penningtvättsdirektivet eller direktivet). Direktivet syftar till att uppdatera och anpassa regelverket till reviderade internationella standarder från Financial Actions Task Force (FATF)⁴ och den översyn som har gjorts utifrån tillämpningen av det tredje penningtvättsdirektivet. Direktivet ersätter det tidigare direktivet om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism⁵ (det tredje penningtvättsdirektivet).

Sverige är sedan 1990 medlem i FATF, ett mellanstatligt organ som tar fram internationella standarder för bekämpning av penningtvätt, finansiering av terrorism och finansiering av spridning av massförstörelsevapen. Standarderna, som omfattar såväl rekommendationer som tolkningsnoter, ska genomföras av medlemmarna i deras respektive rättsordning. I de länder som är medlemmar i EU genomförs FATF:s standarder i nationell rätt genom införlivande av EU-

---

³ Europaparlamentets och rådets direktiv nr (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG.

⁴ International standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation, The FATF Recommendations, February 2012.

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv nr (EU) 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

direktiv som bygger på standarderna. FATF utvärderar sina medlemmar löpande för att säkerställa att de följer standarderna. FATF påbörjade utvärderingen av Sverige i december 2015 och i början av april i år väntas utvärderingsrapporten publiceras.

Genom direktivet utökas de administrativa kraven i vissa delar för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, exempelvis avseende spelsektorn och tröskelvärden för handlare med värdefulla varor. Anpassningar görs också till det förstärkta riskbaserade synsätt som följer av de internationella standarderna bl.a. genom att krav införs på att nationella riskbedömningar ska göras av medlemsstaterna. Av samma anledning tas också den s.k. ekvivalenslistan gentemot tredjeland bort. De tre tillsynsmyndigheterna, den Europeiska bankmyndigheten (Eba), Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esmå), får utökade uppgifter enligt det nya ramverket för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Regeringen har i lagrådsremissen Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (nedan lagrådsremissen) som offentliggjordes den 23 februari 2017 föreslagit hur direktivet ska genomföras i svensk rätt. Den nuvarande lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) kommer enligt förslaget att upphävas och ersättas av en ny lag. Flera nyheter föreslås, däribland nya krav på en samlad riskbedömning hos företagen som bättre förklarar företagens riskbaserade förhållningssätt och bestämmelser om intern kontroll. Den föreslagna lagen gäller för både finansiella och icke-finansiella företag som står under tillsyn av olika tillsynsmyndigheter.

Om riksdagen beslutar att anta lagförslaget om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism behöver Finansinspektionen anpassa nuvarande föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsföreskrifterna) till den nya lagen. I lagförslaget föreslås också att Finansinspektionen får bemyndigande att genomföra delar av direktivet för de företag som står under myndighetens tillsyn. Finansinspektionen föreslår därför nya föreskrifter på detta område.

Förslaget till nya föreskrifter följer den struktur som den nya lagen har. Strukturen på de föreslagna föreskrifterna skiljer sig därför till viss del från den struktur som finns i de nuvarande föreskrifterna. Finansinspektionen föreslår bland annat nya krav på när ett företag ska utse en särskilt utsedd befattningshavare och en oberoende granskningsfunktion. En annan nyhet är att företagen ska komma in med periodisk rapportering av uppgifter, som ska ligga till grund för Finansinspektionens riskklassificering av företag under tillsyn.

Medlemsstaterna ska senast den 26 juni 2017 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att genomföra det fjärde penningtvättsdirektivet. Den nya penningtvättslagen och de ändringar som görs i angränsande rörelselagar föreslås träda i kraft den 26 juni 2017. De av

Finansinspektionen föreslagna föreskrifterna kommer träda i kraft samtidigt som den nya lagen.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

Den 20 maj 2015 antogs det fjärde penningtvättsdirektivet. Det bygger på de reviderade rekommendationer och tolkningsnoter som FATF antog år 2012. Centralt i dessa rekommendationer och tolkningsnoter är att systemet för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism är effektivt. Det fjärde penningtvättsdirektivet är flexibelt på så sätt att ramlagstiftning och detaljerade regler har utarbetats och antagits på olika nivåer inom EU. Kommissionen, Eba, Esma och Eiopa kommer genom olika rättsakter precisera och närmare ange detaljerna i regelverket, vilket gör det enklare för företagen att följa regelverket. Företagen har i viss utsträckning haft möjlighet att påverka utformningen av rättsakterna, t.ex. genom att de har fått lämna synpunkter när Eba, Esma och Eiopa har remitterat förslag till tekniska standarder och riktlinjer.

Som framgår ovan sker genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet i Sverige främst genom den nya penningtvättslagen som föreslås träda i kraft den 26 juni 2017.

1.3 Regleringsalternativ

Som angetts ovan är de föreslagna föreskrifterna en del av genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet. Enligt Finansinspektionens bedömning medför detta att det inte finns något godtagbart alternativ till att genomföra förslagen i form av föreskrifter.

1.4 Rättsliga förutsättningar

Regeringen har i lagrådsremissen föreslagit att Finansinspektionen ska få bemyndigande att meddela föreskrifter på ett flertal områden. Det handlar bland annat om företagens sårbarhetsanalys och riskanalys, riskbedömning, rutiner, utbildning som ska tillhandahållas anställda m.fl., skydd av anställda och andra företrädare, identitetskontroll, riskklassificering av kunder, förenklade kundkännedomsgärder, rapportering till Polismyndigheten, hur uppgifter ska lämnas till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, system för uppgiftslämning, bevarande av handlingar och uppgifter, funktioner för regelefterlevnad och intern kontroll, central kontaktpunkt, egenskaper hos ett särskilt rapporteringssystem och uppgiftslämning nödvändig för tillsynsmyndighetens riskklassificering av tillsynsobjekt.

Finansinspektionen har vid utarbetandet av föreskriftsförslaget utgått från att myndigheten kommer att få de bemyndiganden som föreslås i lagrådsremissen.

1.5 Ärendets beredning

Som angetts ovan är de nya föreskrifter som Finansinspektionen föreslår i huvudsak baserade på förslaget till ny penningtvättslag som presenteras i lagrådsremissen.

Det är inte ovanligt att en lagrådsremiss omarbetas i vissa delar och att den proposition som lämnas till riksdagen avviker från lagrådsremissens förslag. Finansinspektionen kommer därför att noga följa det fortsatta lagstiftningsarbetet och se till de nya föreskrifterna stämmer överens med den kommande lagen.

Finansinspektionen höll under våren och hösten 2016 tre externa referensgruppsmöten. I referensgruppen deltog representanter från Svenska Bankföreningen, Fondbolagens förening, Fondhandlarföreningen, Finansbolagens förening, Svensk försäkring, Svenska försäkringsförmedlares förening, Sparbankernas Riksförbund samt en representant från ett mindre betalningsinstitut. På mötena fick deltagarna möjlighet att lämna synpunkter på några av de områden där Finansinspektionen har föreslagits få bemyndiganden att utfärda föreskrifter enligt betänkandet av 2015 års penningtvättsutredning (SOU 2016:8). De områden som diskuterades på mötet omfattade bl.a. riskbedömning, regelefterlevnad och intern kontroll.

2 Motivering och överväganden

I avsnitten 2.1–2.10 redogör Finansinspektionen för de nya penningtvättsföreskrifterna samt motiverar skälen för dem. I avsnitt 2.11 redogörs för de föreskrifter som Finansinspektionen behöver ändra som en följd av föreskriftsförslaget då de på olika sätt behöver anpassas till dessa ändringar. Föreskrifterna ersätter i sin helhet de nuvarande penningtvättsföreskrifterna.

2.1 En samlad riskbedömning

2.1.1 Innehåll i och omfattning av risk- och sårbarhetsanalyser

Penningtvättsregelverket innebär att ett företag ska vidta åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism som står i proportion till de risker företaget är utsatt för. Detta brukar uttryckas som att företag ska tillämpa ett riskbaserat förhållningssätt. I det fjärde penningtvättsdirektivet framgår det av artikel 8.1 att företag ska vidta lämpliga åtgärder för att identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Vid bedömningen ska företag beakta riskfaktorer avseende verksamhetens kunder, länder och geografiska områden, produkter, tjänster, transaktioner och distributionskanaler. Åtgärderna ska stå i proportion till företagets typ och storlek. Av artikel 8.2 framgår att riskbedömningen ska vara dokumenterad och hållas uppdaterad.

I 2 kap. lagförslaget föreslår regeringen bestämmelser som beskriver hur företagen ska gå tillväga för att bedöma på vilket sätt företag kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism (genom att göra en sårbarhetsanalys) och hur stor risken är för att det inträffar (genom att göra en riskanalys). Resultatet av analyserna ska sammanställas i en samlad riskbedömning, vilket är ett nytt begrepp jämfört med den nuvarande penningtvättslagen. Syftet med den samlade riskbedömningen är att den ska kunna ligga till grund för företagets rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Åtgärderna ska på så sätt utgå från företagets egen bedömning av hur och i vilken omfattning verksamheten kan komma att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Finansinspektionen föreslår en kompletterande bestämmelse som innebär att de sårbarhetsanalyser och riskanalyser som företag ska ta fram ska utvärderas regelbundet, minst årligen, och uppdateras när det behövs (2 kap. 1 § förslaget till föreskrifter). Vidare ska analyserna uppdateras innan ett företag erbjuder nya eller väsentligt förändrade produkter, tjänster, vänder sig mot nya marknader eller gör andra förändringar som är relevanta för verksamheten. Eftersom företagets risk- och sårbarhetsanalyser utgör grunden för den samlade riskbedömningen som i sin tur ligger till grund för företagets rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism är det av avgörande betydelse att analyserna är aktuella och svarar mot företagets utbud av produkter och tjänster med mera för att fylla sin funktion.

Bestämmelserna i lagförslaget om riskanalyserna och sårbarhetsanalyserna beskriver detaljerat hur dessa analyser ska gå till och vad de ska innehålla (2 kap. 1 och 2 §§). Finansinspektionen har därför valt att endast föreskriva om utvärdering och uppdatering av analyserna.

2.1.2 Faktorer som kan tyda på låg respektive hög risk

I lagrådsremissen föreslås att Finansinspektionen får bemyndigande att föreskriva om faktorer som kan tyda på låg eller hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. I bilagorna II och III till direktivet finns exempel på faktorer och indikationer på potentiellt lägre och högre risk.

Eba, Esma och Eiopa arbetar för närvarande fram gemensamma riktlinjer, The Risk factor guidelines, med stöd av artiklarna 17 och 18.4 i direktivet. Riktlinjerna ska antas senast den 26 juni 2017. De kommer efter i kraftträdandet att utgöra allmänna råd och ger därmed vägledning för de företag som ska tillämpa reglerna som följer av fjärde penningtvättsdirektivet. Finansinspektionen väljer för närvarande att avvakta med att föreslå föreskrifter på detta område, då ovanstående arbete pågår hos Eba, Esma och Eiopa. Föreskrifter kan dock komma att behövas i ett senare skede, om det visar sig att bestämmelserna i lagförslaget kombinerat med de kommande gemensamma riktlinjerna, Risk factor guidelines, behöver kompletteras eller preciseras.

Regeringen föreslår i lagrådsremissen att Finansinspektionen får möjlighet att begära in uppgifter periodiskt från företagen för att riskklassificera företagen under Finansinspektionens tillsyn (se vidare i avsnitt 2.10). När rapporteringen kommit igång och Finansinspektionen har analyserat inkomna uppgifter finns det ytterligare en anledning att se över behovet av föreskrifter om faktorer som kan tyda på hög eller låg risk. Att avvakta med att föreskriva om riskfaktorer ger därför Finansinspektionen större möjligheter att ta fram riskfaktorer som är anpassade till företagen under tillsyn.

2.1.3 Undantag från krav på dokumenterad riskbedömning

I artikel 8.2 i direktivet ges en möjlighet till undantag från kravet på dokumenterade riskbedömningar. Regeringen föreslår att Finansinspektionen får möjlighet att föreskriva om sådana undantag (8 kap. 1 § 3 lagförslaget). Av lagrådsremissen framgår att kraven är högt ställda för att det ska vara möjligt att få göra undantag. Att riskbedömningen inte finns dokumenterad innebär i realiteten att företaget och behöriga myndigheter i så fall ändå måste kunna avgöra att företagets rutiner är tillräckliga och anpassade. I enlighet med vad som följer av direktivet bör möjligheten till undantag utnyttjas när riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism är uppenbara och väl kända⁶.

Finansinspektionen har tillsyn över drygt 2 300 företag av varierande karaktär. De företag som står under Finansinspektionens tillsyn är komplexa och är till sin art särskilt sårbara för risken att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Finansinspektionen har inte identifierat någon företagstyp som med självklarhet uppfyller lagrådsremissens högt ställda krav. Finansinspektionen föreslår därför i nuläget inte några föreskrifter om undantag från kravet på skriftlig riskbedömning.

Finansinspektionen framhåller, som tidigare nämnts, att omfattningen av den samlade riskbedömningen ska bestämmas av företagets storlek och art samt riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i verksamheten. Det innebär att en samlad riskbedömning för en verksamhet med ett fåtal okomplicerade produkter och tjänster följaktligen får vara mindre omfattande än för ett företag med komplicerade eller ett större utbud av produkter och tjänster.

2.2 Rutiner och riktlinjer

2.2.1 Innehåll i och omfattning av interna och gemensamma rutiner

I artiklarna 8.3–8.5 i det fjärde penningtvättsdirektivet finns relativt detaljerade krav på de riktlinjer, kontroller och övriga förfaranden som företagen ska ha på plats för att minska och effektivt hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Regeringen föreslår i 2 kap. 3 och 4 §§ lagförslaget

---

⁶ Lagrådsremissen Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism s. 174.

att ett företag ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer för kundkännedom, övervakning, rapportering, registerhållning och hantering av personuppgifter.

Regeringen föreslår i 2 kap. 4 § lagförslaget en bestämmelse om gemensamma rutiner och riktlinjer. Bestämmelsen innebär att om ett företag är moderföretag i en koncern eller bedriver verksamhet genom filialer ska gemensamma rutiner och riktlinjer fastställas för filialerna eller dotterföretagen i koncernen. Den information som ska kunna utbytas är sådan som har betydelse för förmågan att motverka penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bestämmelsen är ny i förhållande till den nuvarande lagen.

Finansinspektionen föreslår en kompletterande bestämmelse i 2 kap. 2 § förslaget till nya föreskrifter med innebörden att ett företags gemensamma rutiner ska omfatta koncernens övergripande rutiner, riktlinjer och kontroller för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism i dess filialer och dotterföretag. Genom att ange att det är de övergripande rutinerna som avses vill Finansinspektionen betona att de koncerngemensamma rutinerna och riktlinjerna ska antas vid sidan av företagets interna rutiner och riktlinjer. Det innebär att de enskilda verksamhetsutövarna inte behöver ha likartade interna rutiner på samtliga områden. Det enskilda företaget ska ha interna rutiner som är anpassade efter just det företaget, eftersom riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism kan variera, t.ex. mellan dotterbolag med olika typer verksamheter inom samma koncern och företag med filialer med verksamhet i olika länder.

Finansinspektionen föreslår även en bestämmelse om rutiner för informationsutbyte inom en koncern, 2 kap. 3 § föreskriftsförslaget. Rutinerna ska omfatta hur information om kundkännedom, konto- och transaktionsinformation och annan relevant information, för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, får delas inom koncernen. Information som delas inom koncernen ska hanteras konfidentiellt och med integritet. Bestämmelsen slår också fast när de koncerngemensamma rutinerna ska utvärderas och uppdateras. Att ha fungerande rutiner för detta informationsutbyte är av avgörande betydelse för att syftet med informationsutbytet ska kunna uppnås, vilket är att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

2.3 Anställda och andra företrädare för företaget

2.3.1 Lämplighetsbedömning

Av artikel 8.4 a i fjärde penningtvättsdirektivet framgår att företag ska ha rutiner för bakgrundkontroll av personal. Enligt tolkningsnoten till FATF:s rekommendation 18, ska företag ha procedurer för att säkerställa en hög standard hos de anställda.

Någon motsvarande reglering finns inte i gällande rätt. Regeringen föreslår en bestämmelse om att företag ska ha rutiner för att säkerställa lämpligheten hos

sådana anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter som är av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism (2 kap. 8 § lagförslaget).

Finansinspektionen föreslår en bestämmelse om att ett företags rutiner ska säkerställa att anställda, uppdragstagare och andra som arbetar med frågor om penningtvätt och finansiering av terrorism har kunskaper om området ifråga på en nivå som är lämplig med hänsyn till personens uppgift och funktion (2 kap. 4 § förslaget till föreskrifter).

Det är inte bara nivån på kunskaperna som är av betydelse när det gäller att bedöma lämpligheten hos en person. Finansinspektionen har, som nämnts i avsnitt 2.1.3, tillsyn över ett stort antal företag, drygt 2 300 stycken, med vitt skilda verksamheter. Inom dessa företag är det en mängd varierande funktioner som hanterar olika frågor som berör åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, t.ex. kassapersonal, personal inom funktioner för regelefterlevnad och styrelseledamöter. Mot bakgrund av detta gör Finansinspektionen bedömningen att det inte är möjligt att föreskriva mer detaljerat kring vilka omständigheter, utöver kunskapsnivån, som ska ligga till grund för företagets bedömning av lämpligheten. Detta är något som företagen behöver anpassa utifrån sina olika verksamheter och sin samlade riskbedömning. Däremot anges i föreskrifterna att företaget i sin sina rutiner ska beskriva hur det prövar en persons lämplighet.

2.3.2 Utbildning

Av 2 kap. 9 § lagförslaget, som baserar sig på artikel 46.1 i direktivet, framgår det att företag ska se till att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra företagets skyldigheter.

Finansinspektionen föreslår en kompletterande bestämmelse som innebär att den utbildning som företag ska tillhandahålla nämnda personer utformas utifrån de risker som identifierats i den samlade riskbedömningen, vilken ligger till grund för alla företagets åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (2 kap. 5 § förslaget till föreskrifter). Av samma bestämmelse framgår att utbildningens innehåll och regelbundenhet även ska anpassas till den aktuella personens uppgifter och funktion. Företaget ska således anpassa utbildningsinsatserna både till företagets identifierade risker, typ och storlek men också till de specifika arbetsuppgifter som olika personer har. Av bestämmelsens tredje stycke framgår vilken typ av information som ska ingå i informations- och utbildningsinsatserna.

I de föreslagna föreskrifterna ställs vidare krav på att utbildningen ska dokumenteras (2 kap. 6 §). Det innebär att det ska gå att följa när utbildningen ägde rum, vilka som deltog samt utbildningens innehåll, vilket är relevant både för företaget och tillsynsmyndigheten. Om företagets riskbedömning uppdateras eller ändras ska även utbildningen justeras på lämpligt sätt.

Kravet på utbildning är inte nytt, och frågan regleras redan i de nuvarande föreskrifterna. Jämfört med tidigare har bestämmelsen kompletterats med ett dokumentationskrav och utvecklats genom att specificera kraven på frekvens och omfattning utifrån den anställdes riskexponering.

2.3.3 Skydd av anställda och företrädare

För att systemet mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska vara effektivt krävs att personer hos företagen, utöver att ha kunskap om kraven enligt penningtvättsregelverket, vill och vågar anmäla och rapportera misstänkta aktiviteter och transaktioner. Av artikel 38 i direktivet följer att företag ska vidta åtgärder för att skydda anställda, men även andra företrädare för företaget från att utsättas för hot eller fientliga handlingar och i synnerhet ogynnsamma eller diskriminerande anställningsåtgärder. Det är en utvidgning jämfört med tidigare.

Regeringen föreslår i lagförslaget en bestämmelse (2 kap. 10 §) om att företag ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de fullgör företagets skyldigheter enligt lagen.

Finansinspektionen föreslår en kompletterande bestämmelse med innebörden att ett företag ska identifiera och analysera vilka hot eller fientliga åtgärder som kan uppkomma mot anställda m.fl. till följd av att de vidtar kundkännedomåtgärder, granskar eller rapporterar misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism, eller motsvarande (2 kap. 6 § förslaget till föreskrifter).

Frågan regleras redan i de nuvarande föreskrifterna. Jämfört med tidigare ges i förslaget ytterligare vägledning om omfattningen av de rutiner och åtgärder som krävs av företagen. Personer som arbetar med frågor om penningtvätt och finansiering av terrorism är en utsatt grupp, där hot eller risker kan komma från olika håll, både utifrån och internt i företaget. Företagen behöver identifiera och analysera det som kan drabba de anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten. Det kan t.ex. vara hot från en kund i samband med en kundkännedomprocess eller misstankerapportering. Personerna kan även drabbas av repressalier av olika slag från den egna verksamheten. Det kan finnas motsatta intressen inom verksamheten, där affärer vägs mot regelefterlevnad. Det finns också situationer där personal upptäcker oegentligheter inom den egna organisationen.

I första stycket av den föreslagna föreskriftsbestämmelsen framgår att företaget ska identifiera och analysera hot och risker. I andra stycket ställs det krav på att företaget ska ta fasta på faktiska situationer som inträffat, utreda dessa och dra lärdomar av det. Bestämmelsen är nära sammankopplad med den samlade riskbedömningen företaget ska göra och om incidenter inträffar ska en bedömning göras om den samlade riskbedömningen behöver justeras i något avseende.

2.4 Åtgärder för identitetskontroll

Artikel 13 i fjärde penningtvättsdirektivet ställer krav på åtgärder som företag ska vidta för att uppnå kundkännedom. Åtgärderna omfattar både identifiering och kontroll av kunden och den verkliga huvudmannen, bedömning av affärsförbindelsens syfte och avsedd natur samt krav på fortlöpande övervakning.

2.4.1 Åtgärder för identifiering och kontroll av kunden

Både FATF:s rekommendationer och direktivet skiljer på identifiering och kontroll av identitet, vilket är ett förtydligande mot vad som gällt enligt tidigare direktiv. Det innebär att identifiering ska äga rum innan kontroll företas och att kontroll ska ske på ett tillförlitligt sätt, genom t.ex. identitetshandlingar och registerutdrag.

Regeringen föreslår i 3 kap. 4 och 5 §§ lagförslaget bestämmelser om hur företagen ska identifiera och kontrollera kunder och verkliga huvudmän. De föreslagna åtgärderna anses enligt lagrådsremissen vara i linje med det riskbaserade förhållningssättet som genomsyrar hela direktivet.

En viktig aspekt av kravet på identifiering är att säkerställa kundens namn, vilket är en förutsättning för att kunna klarlägga om kunden är en person i politiskt utsatt ställning eller på annat sätt kan identifieras som en högriskkund. Kravet på kontroll kan variera beroende av förhållandena i det enskilda fallet. Lagförslaget ger inte längre någon möjlighet till generella undantag på kravet på kundkännedom.

Om en fysisk person saknar identitetshandling kan identifiering och kontroll ske mot andra tillförlitliga dokument. Detta kan till exempel vara en kombination av olika godtagbara handlingar och register utifrån företagets egna fastställda rutiner och riktlinjer.

Av artikel 13 i direktivet framgår också att företag ska kontrollera om en person, som påstår sig företräda en annan kund, verkligen har befogenhet att göra det, genom skriftlig fullmakt eller motsvarande. Företag ska också identifiera företrädaren och kontrollera dennes identitet. Det innebär att både ombudet/fullmaktstagaren och den företrädda kundens/fullmaktsgivarens identitet ska kontrolleras genom identitetshandlingar, registerutdrag eller på annat tillförlitligt sätt.

Finansinspektionen har i sin kontakt med branschen erfarit att det i vissa fall har varit problem för gode män och förvaltare att fullgöra bankernas krav på identifiering avseende den person dessa företräder. För dessa situationer föreslår Finansinspektionen därför, i 3 kap. 4 § förslaget till föreskrifter, alternativa åtgärder för identifiering och kontroll. Det är i dessa fall viktigt att företag kontrollerar förordnandet som ligger till grund för uppdraget. Ett sådant förordnande kan till exempel vara ett beslut av överförmyndarnämnden eller ett beslut av domstol.

Ett annat problem vid identifiering, som Finansinspektionen har blivit uppmärksam på av branschen, är att den tidigare formuleringen avseende identifiering av fysisk person på distans har upplevts som svårtolkad. Finansinspektionen har därför förtydligat bestämmelsen i föreskriftsförslaget. När möjlighet inte finns till fullgod elektronisk identifiering så kan identifiering av fysisk person på distans ske genom de tre stegen i föreskriftsförslaget (3 kap. 5 § 2 a–c). Kraven är kumulativa, vilket innebär att samtliga måste uppfyllas. Kravet i c innehåller tre alternativ. Kunden kan skicka in kopia på identifikationshandling eller så skickar företaget en bekräftelse till folkbokföringsadressen eller motsvarande. Det senare innebär att i länder där folkbokföring saknas kan man utgå från en annan registrerad adress än folkbokföringsadressen, exempelvis kommersiellt tillförlitliga adressregister. Det förutsätter dock att a och b har kunnat utföras.

Många företag har också missförstått den nuvarande bestämmelsen om identifiering av fysisk person på distans och tolkat denna som att en fysisk kopia på identitetshandlingen alltid måste inhämtas. Det finns fall där kopia på identitetshandling kan vara relevant, men det är inte ett absolut krav. I normalfallet behöver inte en kopia på identitetshandlingen inhämtas när möjlighet finns till identifiering genom elektronisk legitimation.

2.4.2 Identifiering och kontroll av verklig huvudman

Artikel 13 i direktivet ställer krav på att identifiera den verkliga huvudmannen och att rimliga åtgärder vidtas för styrkande av den personens identitet. En verklig huvudman är en fysisk person som ytterst äger eller kontrollerar en juridisk person eller en fysisk person till vars förmån någon annan handlar. Företag ska vidta rimliga åtgärder för att styrka den verkliga huvudmannens identitet vilket är ett krav som redan finns i dagens reglering.

Kravet på att identifiera och kontrollera huvudmannens identitet i 3 kap. 5 § lagförslaget är en tydligare markering av att företag ska tillämpa ett riskbaserat förhållningssätt än i tidigare regelverk. Företag ska bestämma omfattningen av kundkännedomsgåtgärderna genom en bedömning utifrån risken i det enskilda fallet.

I 3 kap. 9 § förslaget till föreskrifter anges att kontroll av verklig huvudmans identitet bland annat ska ske genom kontroll mot externa register. Direktivet

kräver att alla EU-länder måste ha ett register över verkliga huvudmän. I Sverige kommer detta register troligtvis hanteras av Bolagsverket. Det riskbaserade förhållningssättet innebär att företag inte alltid kan förlita sig enbart på detta register, utan omfattningen av åtgärderna bestäms utifrån risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.

2.5 Riskklassificering av kunden

Som angetts i avsnitt 2.1.2 föreslås i lagrådsremissen att Finansinspektionen får bemyndigande att föreskriva om faktorer som kan tyda på låg eller hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Vilken risknivå som finns har betydelse för när ett företag kan vidta förenklade åtgärder för kundkännedom eller ska vidta skärpta åtgärder för kundkännedom. Artikel 16 och 18.3 i direktivet ger vägledning för när förenklade respektive skärpta åtgärder kan eller ska vidtas. I bilagorna II och III till direktivet finns exempel på faktorer och indikationer på potentiellt lägre och högre risk.

Regeringen föreslår i lagförslaget ett antal bestämmelser om kundkännedom, däribland bestämmelser där omständigheter som kan tyda på låg respektive hög risk räknas upp (3 kap. 12 och 13 §§). De omständigheter som räknas upp motsvarar i huvudsak de exempel som finns i de ovan nämnda bilagorna till direktivet. Som angetts ovan i avsnitt 2.1.2 arbetar Eba, Esma och Eiopa för närvarande fram gemensamma riktlinjer, The Risk factor guidelines, med stöd av artiklarna 17 och 18.4 i direktivet. Riktlinjerna ska antas senast den 26 juni 2017. Riktlinjerna kommer efter ikraftträdandet att utgöra allmänna råd och ger därmed vägledning för de företag som ska tillämpa reglerna som följer av fjärde penningtvättsdirektivet. Även om möjlighet att föreskriva om dessa faktorer finns så har Finansinspektionen för närvarande valt att avvakta med att utnyttja bemyndigandet, då ovanstående arbete pågår hos Eba, Esma och Eiopa. Kommissionen ska också utarbeta en rapport, som kommer att ges ut vartannat år, som bl.a. ska beskriva vilka delar av marknaden som är utsatt för störst risk gällande penningtvätt och finansiering av terrorism. Föreskrifter kan dock komma att behövas i ett senare skede, om det visar sig att bestämmelserna i den nya penningtvättslagen kombinerat med kommande Risk factor guidelines behöver kompletteras eller preciseras.

I ett företags samlade riskbedömning ska företaget själv identifiera de omständigheter som medför låg respektive hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Denna bedömning ska sedan, tillsammans med kundkännedomsåtgärderna, ligga till grund för bedömningen av kundens riskprofil. Mot den bakgrunden anser Finansinspektionen att de omständigheter som anges i 3 kap. förslaget till lag för närvarande är tillräckligt underlag för riskklassificering av kunden.

2.6 Omfattningen av åtgärderna för att uppnå kundkännedom

2.6.1 Förenklade åtgärder för att uppnå kundkännedom

Finansinspektionen föreslår få bemyndigande att ange vad som avses med förenklade åtgärder för kundkännedom i de fall risken för penningtvätt bedöms som låg, och i vilka situationer förenklade åtgärder är tillåtna.

Direktivet ger inget utrymme för att helt undanta vissa företag från skyldigheten att vidta åtgärder för kundkännedom. Finansinspektionen bedömer att förslaget till lag inte heller ger utrymme för ett generellt undantag i föreskrifterna utan att bedömningen av när förenklade åtgärder kan vidtas måste göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Förenklade åtgärder för kundkännedom kan användas när risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg. I lagförslaget ges exempel på omständigheter som kan tyda på att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är låg (3 kap. 12 §) vilket kan ge ledning om när det finns förutsättningar att använda förenklade åtgärder för kundkännedom. Som framgår ovan pågår dessutom arbete inom Eba, Esma och Eiopa med att ta fram riktlinjer om vad som ska utgöra låg eller hög risk som kan ge vägledning om den bedömning som företagen ska göra i detta avseende. Finansinspektionen bedömer att den vägledning som därigenom ges för närvarande är tillräcklig, och föreslår därför inte några föreskrifter om i vilka situationer som förenklade åtgärder är tillåtna.

Förenklade åtgärder innebär att identiteten måste säkerställas och att övriga angivna åtgärder i lagstiftningen måste vidtas, men i begränsad omfattning. Finansinspektionen anser inte att det är möjligt att på ett generellt sätt i föreskrifter precisera vad som menas med begränsad omfattning utan detta får avgöras från fall till fall utifrån företagets riskanalys och sårbarhetsanalys. Viss ledning kan dock fås i den redogörelse som i lagrådsremissen görs av FATF:s tolkningsnoter.⁷ Här nämns som exempel på förenklade åtgärder att kontroll av kundens och den verkliga huvudmannens identitet sker efter det att affärsförbindelsen ingåtts, att frekvensen av uppdatering av kundidentifikationsuppgifter minskas, att omfattningen av den pågående övervakningen och granskningen av transaktioner minskas eller att bedömningen av en affärsförbindelses syfte och art baseras på ett antagande och inte på information som inhämtats från kunden.

Av lagrådsremissen framgår även att frekvensen och omfattningen kan vara kopplade till ett förutbestämt lämpligt antal eller belopp och förutsätter att företagen har ett system som kan upptäcka när tröskelvärdet uppnås. Omfattningen av åtgärderna som vidtas eller inte vidtas ska överensstämma med den låga risken som företagen har identifierat och dokumenterat.

Reglerna om åtgärder för identitetskontroll är i princip desamma för juridiska och fysiska personer, däremot skiljer sig sätten för identifiering åt.

---

⁷ Lagrådsremissen Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism s. 228.

2.6.2 Skärpta kundkännedsåtgärder vid hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism

Finansinspektionen föreslås i lagrådsremissen få bemyndigande att föreskriva om vad som avses med skärpta åtgärder för kundkännedom och i vilka situationer som sådana åtgärder ska vidtas.

Enligt direktivet ska skärpta åtgärder för kundkännedom vidtas när risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är hög. Exempel på omständigheter som kan tyda på att risken är hög anges i 3 kap. 13 § lagförslaget. Som framgår ovan håller även Eba, Esma och Eiopa på att ta fram gemensamma riktlinjer som ska ge vägledning om denna bedömning. På motsvarande sätt som för förenklade åtgärder avvaktar Finansinspektionen med att meddela föreskrifter om när skärpta åtgärder för kundkännedom ska vidtas. Den ovan nämnda lagbestämmelsen och de kommande riktlinjerna kan dock ge ledning om när risken är så hög att sådana åtgärder bör vidtas.

Finansinspektionen avstår även från att föreskriva om vad som avses med skärpta åtgärder för kundkännedom då myndigheten anser att detta är tillräckligt reglerat i 3 kap. 16 § lagförslaget. Bedömningen av om skärpta åtgärder ska vidtas ska göras utifrån företagets riskanalys och sårbarhetsanalys.

2.6.3 Förbindelser med högriskländer

I artikel 18 i direktivet anges att skärpta åtgärder ska vidtas avseende fysiska eller juridiska personer som är etablerade i högriskredjeländer. I 3 kap. 17 § lagförslaget anges vad som avses med ett högriskredjeländ och att skärpta åtgärder ska vidtas i dessa fall. Finansinspektionen får i lagrådsremissen bemyndigande att meddela föreskrifter som ger vägledning avseende skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom vid hög risk. Även om möjligheten till att föreskriva om detta finns, så har Finansinspektionen för närvarande valt att avvakta med att utnyttja bemyndigandet, då Finansinspektionen anser att detta är utförligt angivet i 3 kap. 17 § lagförslaget.

Kommissionen ges i direktivet befogenheter att anta delegerade förordningar om komplettering av direktivet genom identifiering av högriskredjeländer med strategiska brister. Listan publiceras på eur-lex.europa.eu och uppdateras vartefter länder uppfyller eller misslyckas med uppfyllandet av regelverket. Även FATF ger ut två utlåtanden tre gånger per år med information om länder som inte uppfyller kraven. De återfinns på webbplatsen www.fatf-gafi.org. Finansinspektionen anser att kommissionens lista och FATF:s utlåtanden tills vidare ger tillräcklig vägledning över när skärpta åtgärder ska vidtas.

2.7 Övervakning och rapportering

2.7.1 System för uppgiftslämning

Av artikel 42 i fjärde penningtvättsdirektivet framgår att medlemsstaterna ska kräva att företag inför system för att till fullo och snabbt kunna besvara förfrågningar från finansunderrättelseenheten eller andra myndigheter om huruvida de har eller under en femårsperiod som föregår den förfrågan har haft en affärsförbindelse med specificerade personer och om denna förbindelsens natur. Förfrågningarna ska besvaras genom säkra kanaler och på ett sätt som säkerställer att förfrågningarna behandlas konfidentiellt.

Regeringen föreslår i lagrådsremissen att företag ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna upplysningar om huruvida företaget under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och om förbindelsens art (4 kap. 6 § lagförslaget).

Finansinspektionen föreslår en kompletterande bestämmelse som närmare anger hur systemet ska vara utformat, bland annat med krav på säkerhet och konfidentialitet (4 kap. 1 § förslaget till föreskrifter). Det finns inga krav på att systemet ska vara elektroniskt. Uppgifterna ska lämnas på det sätt som den frågeställande myndigheten, som ofta är Polismyndigheten, anvisar.

2.8 Bevarande av handlingar och uppgifter

I artikel 40 i direktivet finns regler om lagring av handlingar och uppgifter för att Polismyndigheten eller andra myndigheter ska kunna förebygga, upptäcka och utreda möjlig penningtvätt eller finansiering av terrorism. Syftet med reglerna är att uppgifterna ska behandlas så länge som det är lämpligt med utgångspunkt från ändamålet med behandlingen. I vissa fall bör det, enligt direktivet, även finnas möjligheter att bevara handlingar en längre tid än fem år, vilket också regeringen föreslår i 5 kap. 4 § lagförslaget.

Enligt direktivet förutsätter en sådan förlängning att det har gjorts en grundlig bedömning av huruvida en förlängd lagringstid är nödvändig och proportionell och om den är nödvändig för att förebygga, upptäcka eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism. Dessa förutsättningar anses föreligga när omständigheterna i ett enskilt fall har lett till så starka misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism att företaget har rapporterat fallet till Polismyndigheten.

Finansinspektionen föreslår bestämmelser om hur handlingar och uppgifterna ska bevaras och att de ska vara lätta att ta fram och identifiera (5 kap. 1 och 2 §§). När handlingarna eller uppgifterna kan tyda på penningtvätt mm. och en misstankerapportering har gjorts ska företaget bevara dessa i tio år. Det är en lång tid för bevarande, men det kan vara avgörande för t.ex. brottsutredande myndigheter att kunna ta del av sådana uppgifter och handlingar, även om en längre tid har passerat.

2.9 Regelefterlevnad och anmälningar om misstänkta överträdelse

2.9.1 Centrala funktioner utifrån storlek och art

Direktivet ställer krav på att företagen ska ha funktioner som säkerställer företagets regelefterlevnad och interna kontroll (artikel 8.4 a och b, 33.2 och 46.4). Direktivet anger även hur ansvaret ska fördelas inom företagets ledning. Motsvarande bestämmelser saknas i den nuvarande penningtvättslagen.

Av lagförslaget framgår att verksamhetens storlek och vilken typ av verksamhet som företaget bedriver (även kallat arten) ska beaktas när de olika gransknings- och kontrollfunktionerna ska utses i ett företag (6 kap. 1 §).

Finansinspektionens förslag till föreskrifter beaktar såväl storleken hos företaget som verksamhetens art och risker kopplade till de olika företagen. De företag som står under Finansinspektionens tillsyn utövar finansiell verksamhet och är ofta komplexa, vilket gör dem särskilt sårbara för risken att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Finansinspektionens bedömning är därför att funktionerna som beskrivs i detta kapitel är grundläggande funktioner som många företag under Finansinspektionens tillsyn behöver för att kunna hantera relevanta risker.

Särskilt utsedd befattningshavare

Enligt artikel 46.4 i direktivet ska företag identifiera en styrelseledamot som ska ansvara för genomförandet av lagar och andra författningar som krävs för att följa direktivet. Enligt lagrådsremissens tolkning av denna artikel är det en person i ledningsgruppen, verkställande direktör eller en person med motsvarande funktion som ska utses snarare än en styrelseledamot eftersom uppgiften är mer operativ än vad som normalt åligger en styrelseledamot.

Finansinspektionen använder samlingsnamnet särskilt utsedd befattningshavare för att beskriva personen som ska utses. Finansinspektionen föreslår bestämmelser som redogör för vilka uppgifter den särskild utsedde befattningshavaren ska utföra (6 kap. 1–4 §§ förslaget till föreskrifter). Den särskild utsedde befattningshavaren ska bl.a. göra och uppdatera företagets samlade riskbedömning, ansvara för och uppdatera företagets interna och gemensamma rutiner och riktlinjer. Personen ska även kontrollera och följa upp, att vad företaget har beslutat om avseende åtgärder, rutiner och andra förfaranden också genomförs. Huvuduppgiften för den särskild utsedde befattningshavaren är därmed att ansvara för att genomföra eller verkställa åtgärderna som krävs.

Finansinspektionen ska även ta ställning till när det är motiverat av verksamhetens storlek och art att en särskild utsedd befattningshavare ska utses i företagen. Finansinspektionen anser att det är motiverat att utse funktionen för företag som har fler än 50 anställda (<50). Funktionen behövs och fyller sin funktion först när verksamheten har uppnått en storlek, här antalet anställda, som leder till en komplexare organisation. När antalet anställda är lägre menar Finansinspektionen att det är enklare att överblicka organisationen och att

behovet är mindre av denna typ av central funktion. Den föreslagna bestämmelsen om när funktionen ifråga ska utses reglerar endast frågan om inrättande av funktionen och innebär ingen lättnad vad gäller de krav som penningtvättsregelverket ställer på samtliga företag.

Centralt funktionsansvarig

Beträffande den efterlevnadsansvarige på ledningsnivå, som företag ska utnämna enligt artikel 8.4 a i direktivet, så beskriver lagförslaget grunderna för dennes uppgifter. I lagförslaget anges bland annat att personen ska utses för att kontrollera att företaget fullgör sina skyldigheter enligt lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Funktionen benämns som centralt funktionsansvarig, vilket är ett välkänt begrepp för företagen under Finansinspektionens tillsyn eftersom det redan finns i de nuvarande penningtvättsföreskrifterna. Vidare anges i lagförslaget att den som är centralt funktionsansvarig även ska ansvara för rapportering till Polismyndigheten.

Finansinspektionen föreslår kompletterande bestämmelser som reglerar vad den centralt funktionsansvarige ska göra (6 kap. 4–8 §§ förslaget till föreskrifter). Denne ska t.ex. kontrollera att företaget uppfyller kraven i penningtvättsregelverket, ge råd och stöd till företagets personal om regler som rör penningtvätt och finansiering av terrorism, ansvara för att rapportering till Finanspolisen sker mm.

Finansinspektionen ska enligt bemyndigandet i lagförslaget, liksom för särskilt utsedd befattningshavare, ta ställning till när det är motiverat av verksamhetens storlek och art att ha en centralt funktionsansvarig person. Som tidigare nämnts har företag som utövar finansiell verksamhet i sig en art som potentiellt har en hög risk för att utsättas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Vad gäller den centralt funktionsansvarige föreslår därför Finansinspektionen att samtliga företag under Finansinspektionens tillsyn som lyder enligt penningtvättsregelverket ska utse en centralt funktionsansvarig. Anledningen till att Finansinspektionen anser att denna funktion alltid bör krävas, till skillnad från vad som gäller för den särskilt utsedde befattningshavaren och den oberoende granskningsfunktionen, är flera. I de nuvarande föreskrifterna ställs redan kravet på att alla företag ska utse en sådan person, vilket är väl inarbetat i företagen. Dessutom behövs denna funktion även i företag med färre anställda därför att det alltid bör finnas en person som ansvarar för regelefterlevnaden och rapporteringen till Polismyndigheten. Utöver detta finns det redan krav på centralt funktionsansvarig för samtliga företag i vissa närliggande rörelselagar, såsom för försäkringsbolag m.fl.

Oberoende granskningsfunktion

Direktivet kräver att företag även ska ha en oberoende granskningsfunktion för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som avses i artikel 8.4 a, om det motiveras av verksamhetens storlek och natur (artikel 8.4 b).

Det har sedan tidigare funnits krav på bl.a. banker, kreditmarknadsföretag och försäkringsbolag att de ska ha en oberoende granskningsfunktion. För flera instituttyper som träffas av penningtvättsregelverket har det dock hittills inte funnits krav på en oberoende granskningsfunktion. Det är därför nödvändigt för dessa företag att det finns föreskrifter som reglerar hur en oberoende granskningsfunktion ska organiseras, vilka befogenheter funktionen bör ha och att den ska vara oberoende från de funktioner den ska kontrollera och verksamheten som ska kontrolleras.

Den oberoende granskningsfunktionen ska i detta sammanhang endast utföra sin granskning utifrån reglerna i penningtvättsregelverket och bedömningen om vad som är ändamålsenlig granskning får ske utifrån de behov som företaget har i sin verksamhet.

Finansinspektionen föreslår ett flertal uppgifter för den oberoende granskningsfunktionen (6 kap. 9–12 §§ förslaget till föreskrifter). Den ska bland annat granska och utvärdera om företagets organisation, styrningsprocesser, IT-system, modeller och rutiner är ändamålsenliga och effektiva. Funktionen ska också granska och regelbundet utvärdera om företagets interna kontroll är ändamålsenlig och effektiv.

Finansinspektionen anser, på samma sätt som gäller den särskilt utsedde befattningshavaren, att det är motiverat att utse en oberoende granskningsfunktion för företag som har fler än 50 anställda (<50). Även denna funktion behövs och fyller sin funktion först när verksamheten har uppnått en storlek som leder till en komplexare organisation. När antalet anställda är lägre menar Finansinspektion att det är enklare att överblicka organisationen och att behovet är mindre av denna typ av kontrollfunktion. En organisation med en viss komplexitet kräver kontrollfunktioner som är oberoende från företagets affärsdrivande verksamhet.

2.9.2 Modellriskhantering

Enligt artikel 8.4 a i direktivet hör rutiner för modellriskhantering till den kategori av rutiner, riktlinjer och förfaranden som har det övergripande syftet att se till att företagen har funktioner för regelefterlevnad och intern kontroll. I direktivet definieras inte vad som avses med modell och modellriskhantering, utan ledning ges i stället i lagrådsremissen. Där beskrivs en modellrisk som en risk för felaktigheter som kan uppstå vid tillämpningen av en viss modell. Modeller kan användas för att förenkla och systematisera ett antal bedömningar som företag förutsätts göra enligt den nya penningtvättslagen. Det kan exempelvis handla om den samlade riskbedömningen och övervakningen av transaktioner och aktiviteter. Modellriskhanteringen syftar till att kvalitetssäkra och förbättra de modeller som används samt till att säkerställa att modellerna inte missbrukas av kunder som känner till modellerna och därmed kan anpassa sitt beteende för att undvika exempelvis en hög riskklassificering. Tanken är att möjliga brister eller risker ska kunna upptäckas och modellerna förbättras.

Finansinspektionen föreslår ett antal bestämmelser om rutiner för modellriskhantering i 6 kap. 13–16 §§ förslaget till föreskrifter. Ett företags rutiner för modellriskhantering ska innehålla en beskrivning av den bakomliggande teorin och de antaganden som har lett fram till den valda modellens utformning. Vidare ska företag ha rutiner för validering av modellen, som säkerställer att den är ändamålsenlig för sitt syfte. I valideringsprocessen ska företaget granska att de parametrar, data och antaganden som används i modellen är korrekta, fullständiga och lämpliga. Valideringen ska göras innan modellen tas i bruk och om väsentliga förändringar görs av en modell. Finansinspektionens förslag till föreskrifter klargör hur denna valideringsprocess av modellen ska utföras.

2.9.3 Funktion för central kontaktpunkt

Av artikel 45.9 i direktivet framgår att medlemsstaterna får kräva att utgivare av elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.3 i direktiv 2009/110/EG och betaltjänstleverantörer enligt definitionen i artikel 4.9 i direktiv 2007/64/EG, som är etablerade på deras territorier i annan form än filialer och vars huvudkontor är beläget i en annan medlemsstat, utser en central kontaktpunkt på deras territorium. Genom den centrala kontaktpunkten ska utgivare av elektroniska pengar och betaltjänstleverantörer säkerställa att reglerna om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism efterlevs och underlätta de behöriga myndigheternas tillsyn, bl.a. genom att på begäran förse de behöriga myndigheterna med handlingar och information.

Eba, Esma, Eiopa håller på att utarbeta ett gemensamt förslag till tekniska standarder för tillsyn om kriterierna för avgörande av när det är lämpligt att inrätta en central kontaktpunkt enligt artikel 45.9 och vilka funktioner denna bör ha (artikel 45.10). Förslaget till teknisk standard ska lämnas till kommissionen senast den 26 juni 2017. Kommissionen har sedan tre månader på sig att anta standarden i form av en EU-förordning. Det innebär att dessa regler inte kommer att gälla i Sverige när den nya penningtvättslagen och de nya föreskrifterna träder i kraft. Även om möjligheten att föreskriva om central kontaktpunkt finns så har Finansinspektionen för närvarande valt att avvakta med att utnyttja bemyndigandet tills de tekniska standarderna trätt i kraft.

Finansinspektionen kan komma att föreskriva om detta i ett senare skede, om det visar sig att bestämmelserna i lagförslaget kombinerat med den kommande EU-förordningen behöver kompletteras eller preciseras.

2.9.4 Visselblåsningssystemets egenskaper

Medlemsstaterna ska enligt artikel 61.3 i direktivet kräva att företagen inrättar lämpliga rutiner för att deras anställda eller personer i jämförbar ställning ska kunna rapportera överträdelse av penningtvättsregleringen internt genom en särskild, självständig och anonym kanal som står i proportion till företagets typ och storlek.

I 6 kap. 4 § lagförslaget finns en bestämmelse som motsvarar det som sägs i direktivet. Finansinspektionen föreslår en kompletterande bestämmelse i 6 kap. 19 § som bl.a. innebär att ett företags rapporteringssystem ska skydda information från åtkomst av obehöriga, förhindra att informationen förvanskas eller förstörs och säkerställa att informationen är tillgänglig när den behövs. Av bestämmelsen framgår vidare att rapporteringssystemet ska säkerställa att rapporterna kan lämnas anonymt, vilket ligger i linje med direktivet. Finansinspektionens bestämmelse innebär en miniminivå för utformningen av visseblåsningssystemet, som företagen har möjlighet att anpassa till företagets individuella behov. Det kan för en mindre aktör röra sig om en brevlåda och i andra fall om ett mer avancerat it-baserat system.

Kravet på att företag ska införa ett visseblåsningssystem är nytt och finns inte i den nuvarande regleringen. Visseblåsningssystemet avser bara rapportering om misstankar som avser företagets egna överträdelser av penningtvättsregelverket. Systemet ska alltså fungera inom företaget. Det ska inte förväxlas med misstankerapporteringen till Finanspolisen enligt 4 kap. 3 § lagförslaget eller det system för uppgiftslämning för förfrågningar om affärsförbindelser från Finanspolisen enligt 4 kap. 6 § lagförslaget.

Det finns många andra bestämmelser som anger att en mekanism ska anordnas för visseblåsare, t.ex. i kapitaltäckningsdirektivet och i UCITS V-direktivet, MiFID II och i MAR/MAD. Det innebär att en del företag under Finansinspektionens tillsyn redan träffas av krav på att ha ett system för visseblåsare. Genom penningtvättsregleringen kommer dock samtliga företag att träffas av kravet på att det ska finnas ett sådant system.

2.10 Periodisk rapportering och lämnande av uppgifter

Artikel 48.6 i det fjärde penningtvättsdirektivet innebär att när behöriga myndigheter utövar riskbaserad tillsyn ska de ha en klar uppfattning om riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige. Behöriga myndigheter ska ha tillgång till all relevant information om de specifika nationella och internationella risker som är kopplade till företagens kunder, produkter och tjänster, både vid platsbesök (on site enligt den engelska versionen av direktivet) och skrivbordsundersökning (s.k. off site). Behöriga myndigheter ska i sin tillsynsutövning, i form av både plats- och skrivbordsundersökning, anpassa frekvensen och djupet (intensitet) utifrån verksamhetsutövarnas/företagens riskprofil och utifrån Sveriges risker för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Vidare följer det av artikel 48.7 att riskklassificeringen av företagen, inklusive riskerna för bristande efterlevnad, ska ses över regelbundet. De ska även ses över vid viktiga händelser eller förändringar av deras ledning och verksamhet. Sammanfattningsvis ställer direktivet krav på att de behöriga myndigheterna ska ha tillgång till uppgifter som gör det möjligt att riskklassificera företagen.

Finansinspektionen, i sin roll som tillsynsmyndighet över finansiella företag, ska enligt artikel 48.3 ha förstärkta tillsynsbefogenheter. Detta beror på att finansiell verksamhet är några av de verksamheter som bedömts löpa störst risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det är enligt regeringen av särskild vikt att myndigheterna som omfattas av artikel 48.3 kan planera och prioritera sin tillsyn med hjälp av relevanta och verklighetsanpassade riskklassificeringar.⁸

Regeringen föreslår att Finansinspektionen ska få ett bemyndigande att föreskriva om skyldighet för företag under myndighetens tillsyn att periodiskt eller på begäran lämna uppgifter om sin verksamhet, sina kunder och andra förhållanden som är nödvändiga för att tillsynsmyndigheten ska bedöma den risk som kan förknippas med de företag som står under tillsyn (8 kap. 1 § 21 lagförslaget).

Regeringen ställer krav på att den information som Finansinspektionen begär in är till nytta för riskbedömningen och att myndigheten därmed ska ha möjlighet att använda informationen på ett ändamålsenligt sätt. Det ska också tydligt framgå av föreskrifterna att informationen är nödvändig för att myndigheten ska kunna bedriva riskbaserad tillsyn. Finansinspektionen har i förslaget till föreskrifter anpassat sig till dessa förutsättningar.

Kravet på nödvändighet innebär vidare att Finansinspektionen ska göra en bedömning av relevansen hos de uppgifter myndigheten begär. I praktiken innebär det ett krav på att Finansinspektionen ska göra en bedömning av proportionaliteten i sin begäran. Nyttan får vägas mot kostnader och andra olägenheter som det innebär för företagen att ta fram och överlämna uppgifterna⁹. Finansinspektionen vill i detta sammanhang framhålla att de företag som står under Finansinspektionens tillsyn generellt sett bedöms ha en högre risk att utnyttjas för penningtvätt och terrorism än andra företag, vilket bland annat framgår av att myndigheten enligt direktivet ska ha förstärkta tillsynsbefogenheter (se ovan om artikel 48.3).

Förslaget innebär att företag som omfattas av Finansinspektionens penningtvättstillsyn ska rapportera in vissa uppgifter årligen till myndigheten. Bestämmelsen anger övergripande kategorier av uppgifter som ska lämnas in. Det avser uppgifter om vilken typ av verksamhet företaget bedriver, företagets riskbedömning och rutiner, kundkännedom, övervakning och rapportering, regelefterlevnad och utbildning av anställda. Dessa uppgifter kan till exempel avse produktutbud, kundkategorier och hur kontroll sker av regelefterlevnad. Uppgifterna kommer att analyseras och läggas till grund för Finansinspektionens riskklassificering av företagen under tillsyn. Riskklassificeringen möjliggör för Finansinspektionen att på ett effektivt sätt prioritera och planera tillsynsinsatser utifrån företagets och de olika branschernas risk att utsättas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁸ Lagrådsremissen Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism s. 317 f.

⁹ Ibid.

Företagen ska enligt förslaget till 7 kap. 2 § komma in med uppgifter på det sätt som närmare anges på myndighetens webbplats, www.fi.se. I formuläret kommer uppgifterna som begärs att närmare preciseras. Företag ska rapportera in uppgifterna första gången senast den 31 mars 2018. Uppgifterna ska vara beräknade eller framtagna per balansdagen den 31 december 2017.

Finansinspektionen föreslår även att ett företag ska lämna uppgifter på begäran av Finansinspektionen. Syftet är även med denna bestämmelse att begärd information ska utgöra underlag för myndighetens riskklassificering av företag och den efterfrågade uppgiften måste vara nödvändig för Finansinspektionens tillsyn. Att Finansinspektionen begär in uppgifter med stöd av denna bestämmelse kan bli aktuellt om t.ex. ett avgränsat segment ska väljas ut för en tematisk eller händelsestyrd undersökning.

Finansinspektionen har ett stort antal tillsynsobjekt som är varierande till både storlek och art vilket gör att det inte utifrån den löpande tillsynen är möjligt att riskklassificera samtliga tillsynsobjekt. Därför är periodisk rapportering en nödvändig förutsättning för att Finansinspektionen ska kunna göra en adekvat riskklassificering. Flera av företagen under tillsyn rapporterar redan periodiskt till Finansinspektionen enligt andra regelverk.

I avsnitt 3.3.2 har Finansinspektionen gjort en uppskattning av de administrativa samt övriga kostnader som föreskrifterna i detta kapitel kan medföra för företagen.

2.11 Ändringar i närliggande föreskrifter

Det finns hänvisningar till den nuvarande penningtvättslagen och de nuvarande föreskrifterna i följande föreskrifter:

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2016:29) om verksamhet med bostadskrediter,
Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse,
Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:8) om viss verksamhet med konsumentkrediter,
Finansinspektionens föreskrifter om (FFFS 2013:10) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2013:9) om värdepappersfonder,
Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:49) om institut för elektroniska pengar och registrerade utgivare,
Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (2010:3) om betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer och
Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2005:11) om försäkringsförmedling.

Finansinspektionen föreslår att dessa hänvisningar ersätts med hänvisningar till den nya penningtvättslagen och de nya föreskrifter som nu föreslås av Finansinspektionen.

Finansinspektionen föreslår i ett parallellt pågående regelprojekt (ärende 16-12527) nya föreskrifter om prövning av ägar-, ägarlednings- och ledningspersoner i kreditinstitut, samt nya allmänna råd som ska ersätta Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:50) om ansökan om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse. Finansinspektionens förslag i dessa delar remitterades den 20 december 2016. I de nya allmänna råden om ansökan om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse finns en hänvisning till de nuvarande penningtvättsföreskrifterna. Det var inte möjligt att justera denna hänvisning vid den tidigare remitteringen varför de allmänna råden nu remitteras på nytt. Den enda ändringen som gjorts i förhållande till det förslag som remitterades i december är dock att hänvisning nu görs till de nya penningtvättsföreskrifterna. De nya allmänna råden kommer inte att beslutas samtidigt som penningtvättsföreskrifterna utan i samband med att regelprojektet om nya föreskrifter om prövning av ägar-, ägarlednings- och ledningspersoner i kreditinstitut avslutas. Detta beräknas ske under hösten 2017.

2.12 Ikraftträdande

Ändringarna föreslås träda i kraft den 26 juni 2017, det vill säga samtidigt som de lagändringar som föreslås i lagrådsremissen.

3 Förslagets konsekvenser

Finansinspektionen anser att det främst är lagändringarna och inte Finansinspektionens nya föreskrifter i sig som medför ökade kostnader, såväl administrativa som andra kostnader för företagen, samhället, konsumenterna och Finansinspektionen. I detta avsnitt redogörs för konsekvenserna med utgångspunkt i de föreslagna föreskriftsändringarna.

3.1 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Penningtvätt innebär att kriminellt förvärvade pengar integreras i den legala ekonomin. Det är ett internationellt problem som utgör ett hot mot det finansiella systemet och dess institutioner samt mot samhället i stort. Det finns inga exakta siffror på penningtvättens omfattning i Sverige, men enligt uppskattningar rör det sig om mångmiljardbelopp.

Ett annat problem är finansiering av terrorism, där även mycket små penningströmmar kan få stora konsekvenser genom att bidra till allvarliga våldsbrott. Händelser under senare tid, såsom attacker i Paris, Nice och Bryssel, visar att problem med terroristattentat, och därmed finansiering av

desamma, är högst närvarande i Europa. I flera rapporter framtagna av Centrum för Asymmetriska hot bekräftas att terroristattacker är möjliga att utföra även med begränsad tillgång till finansiella medel.¹⁰ Bland annat framgår av rapporterna att till exempel resor för att ansluta sig till terrororganisationer kan genomföras med hjälp av snabbblån, studielån, kontantuttag eller insamling till ett konto med flera små belopp eller dylikt.

Förtroendet för det finansiella systemet kan skadas om dess institutioner förknippas med illegala tillgångar och penningtvätt eller finansiering av terrorism, vilket i sin tur på sikt kan hota den finansiella stabiliteten. Då penningtvätt och finansiering av terrorism får potentiellt allvarliga och omfattande konsekvenser för samhället i stort, bör de enligt Finansinspektionen karaktäriseras som systemhotande aktiviteter. Åtgärder som syftar till att effektivisera bekämpningen av dessa företeelser bör därför ses som åtgärder för att säkra både finansiell stabilitet och allmän säkerhet. Mot detta måste vägas betydelsen av att legitim näringsverksamhet ska kunna bedrivas och att finansiella tjänster ska kunna vara tillgängliga för den enskilde. För att kunna uppfylla och balansera dessa båda aspekter bör ett riskbaserat förhållningssätt ligga till grund för bland annat de föreskrifter som meddelas.

Konsumenter har redan i dag skyldighet att lämna uppgifter till företagen utifrån penningtvättsregelverket. De nya föreskrifterna innebär inte någon ytterligare skyldighet för konsumenterna att lämna uppgifter. Den ökade regelbördan på företagen, som till exempel kravet på periodisk rapportering, kan emellertid leda till ökade kostnader för företagen vilket i förlängningen kan komma att läggas på konsumenterna. De förtydliganden som föreslås i förslaget till föreskrifter kan däremot innebära att det blir enklare för företagen att följa regelverket. Denna effektivisering av arbetet med regelverket motverkar att kostnaden läggs på konsumenterna.

De föreslagna föreskrifterna förtydligar den nya lagens krav, och bedöms leda till en mer effektiv hantering av penningtvättsregelverket.

3.2 Konsekvenser för företagen

Både regelverket som helhet och de föreslagna föreskrifterna innebär ökade krav på företagen. De föreslagna ändringarna gäller de flesta företag som är verksamma på finansmarknaden, därför bedömer Finansinspektionen att företagets konkurrensförhållanden inte kommer påverkas.

3.2.1 Berörda företag

---

¹⁰ Rapporterna Understanding Terrorist Finance - Modus Operandi and National CTF-Regimes och Finansiella aktiviteter kopplade till personer från Sverige och Danmark som anslutit sig till terrorgrupper i Syrien och Irak mellan 2013-2016, båda utgivna av Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier (CATS).

De föreslagna föreskrifterna berör samtliga finansiella företag som omfattas av den föreslagna lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och som står under Finansinspektionens tillsyn. I januari 2017 omfattades 2 332 finansiella företag, som hade tillstånd av eller var registrerade hos Finansinspektionen, av den nuvarande penningtvättslagen.

Instituttyp beskr.	Antal
Auktoriserad AIF-förvaltare	60
Registrerad AIF-förvaltare	31
Reg. AIF-förvaltare (Intern)	47
AP fond	2
Bankaktiebolag	40
Betalningsinstitut	29
Registrerad betaltjänstleverantör	76
Sv. e-pengainstitut	5
Finansiella institut	322
Svenskt fondbolag utl. filial	2
Fondbolag	40
Försäkringsförmedling	1054
Inlåningsföretag	23
Konsumentkreditinstitut	75
Kreditmarknadsbolag	34
Medlemsbank	2
Utl. VP i EES med filial i Sv.	38
Mindre lokala försäkringsbolag	21
Betalningsinstitut, utl. ombud	14
Sv. reg. utgivare	1
Riksbolag, livförsäkringar	30
Riksbolag, skadeförsäkringar	43
Riksbolag, unit-linked	9
Större lokala försäkringsbolag	40
Sparbanker	47
Utländsk AIF-förvaltare filial	4
Utl. förvaltningsbolag filial	17
Utländsk bank	30
Utl. betalningsinstitut	20
Utl. betalningsinstitut filial	13
Utl. e-pengainstitut ombud	5
Utl. försäkringsförmedlare filial	13
Utl. försäkringsbolag filial liv	4
Utländsk banks filial	27
Utländskt kreditmarknadsbolag	2
Utl. kreditmarknadsbolag filial	2
Värdepappersbolag	110
Totalt antal bolag	2332

Som framgår av tabellen ovan omfattar Finansinspektionens tillsyn ett brett spektrum av företag, allt från storbanker och stora försäkringsbolag till mindre betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer (till exempel valutaväxlare). Det är därför svårt att redogöra för konsekvenserna av de nya föreskrifterna för samtliga typer av företag, då företagen har en stor variation avseende teknisk infrastruktur, kunskaper om penningtvättsregelverket och resurser.

Av nedanstående tabell framgår företagstyp, totalt antal företag och balansomslutning för år 2015, i de fall uppgifter om detta har rapporterats in till Finansinspektionen. Detta ligger till grund för Finansinspektionens beräkningar för olika typföretag.

Företagstyp	Totalt antal företag	Balansomslutning (miljoner kr)					
		0-2	2-20	20-100	100-1000	1000-	Uppgift saknas
Auktoriserad AIF-förvaltare	86	3	32	28	17	3	3
AP fond	1	0	0	0	0	1	0
Bankaktiebolag	39	0	0	0	1	37	1
Fondbolag	42	2	11	16	11	2	0
Kreditmarknadsbolag	35	0	0	0	7	28	0
Medlemsbank	2	0	0	0	1	1	0
Mindre lokala försäkringsbolag	22	2	8	2	0	0	10
Riksbolag, livförsäkringar	30	0	0	1	7	20	2
Riksbolag, skadecaptive	44	0	0	6	27	9	2
Riksbolag, skadeförsäkringar	43	1	0	2	21	19	0
Riksbolag, unit-linked	9	0	0	0	3	6	0
Större lokala försäkringsbolag	41	0	0	5	13	23	0
Sparbanker	47	0	0	1	4	42	0
Utländsk banks filial	28	1	4	5	4	13	1
Utländskt kreditmarknadsbolag	2	0	0	0	1	1	0
Värdepappersbolag	109	3	53	36	15	2	0
Totalt	580	12	108	102	132	207	19

3.3 Kostnader för företagen

Nedan beskriver Finansinspektionen de kostnadsmissiga konsekvenser som uppstår för några exempel på företag. Finansinspektionen har valt att enbart beskriva konsekvenserna av de föreskrifter som kan innebära en kostnad för företagen utöver vad som följer av lagförslaget.

De kostnader som kan uppstå för företagen är finansiella kostnader (till exempel avgifter), materiella kostnader (till exempel investeringar) och administrativa kostnader (till exempel sammanställning av information, lagring och överföring av information). En stor del av förslaget till föreskrifter är endast förtydliganden av förslaget till lag och innebär därför inte några ytterligare kostnader utöver vad som följer av lagförslaget.

Finansinspektionen har i sina bedömningar utgått från vissa antaganden, som ligger till grund för beräkningarna av kostnader för företagen.

Tillväxtverkets databas Malin innehåller uppgifter om de administrativa kostnader som olika aktörer har för att upprätta regler. Lönekostnaderna i dessa uppskattningar är från 2006 och bedöms vara inaktuella. Finansinspektionen har därför tagit fram uppdaterade schabloner för timkostnader. Följande kostnadsuppgifter har under senare tid använts av Finansinspektionen och används även i kostnadsberäkningarna i denna konsekvensanalys. I begreppet genomsnittlig intern lönekostnad ingår lön, semesterersättning och sociala avgifter.

Genomsnittlig intern lönekostnad: 1 300 kronor per timme
Uppskattad konsultkostnad: 2 000 kronor per timme
Årsarbetstiden: 1 800 timmar

I uppskattningen av kostnader utgår Finansinspektionen från några olika exempel på företag för vilket tidsåtgången för att uppfylla kravet uppskattas. Detta sätts sedan i relation till antal företag i tre olika kategorier.

Se exempel på kostnadsberäkning i avsnitt 3.3.1 nedan.

3.3.1 Centrala funktioner för regelefterlevnad etc.

Förslaget till lag ställer utökade krav på kontroll av regelefterlevnad genom att personer med särskilt ansvar för regelefterlevnad ska utses (6 kap. 1 §). De funktioner som ska utses är en särskilt utsedd befattningshavare, en centralt funktionsansvarig och en oberoende granskningsfunktion. Funktionerna ska utses om det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art, se vidare avsnitt 2.9.1.

Finansinspektionen har för funktionerna särskilt utsedd befattningshavare och oberoende granskningsfunktion i forskrifterna föreslagit att det är motiverat att utse funktionerna för företag som har fler än 50 anställda. Funktionerna behövs och fyller sin funktion främst i företag med mer omfattande verksamheter, definierat utifrån antalet anställda, vilket innebär en mer komplex organisation. När antalet anställda är färre menar Finansinspektionen att det är enklare att överblicka organisationen och behovet av dessa typer av funktioner är mindre. Dessa funktioner är nya i penningtvätsregelverket och medför nya kostnader för företagen.

När det gäller centralt funktionsansvarig föreslår Finansinspektionen däremot att denna funktion ska finnas hos alla företag. Kravet på att denna funktion ska finnas i samtliga företag finns redan i nuvarande föreskrifter. Innehållet i kraven som avser funktionen är delvis ändrade, men Finansinspektionen bedömer att detta inte innebär några utökade kostnader för företagen.

I Finansinspektionens beräkningar av kostnaden för den särskilt utsedd befattningshavaren och den oberoende granskningsfunktionen har Finansinspektionen utgått från att samtliga företag får en ökad administrativ kostnad. Dessa kostnader varierar beroende på storleken av företagen, vilket framgår av nedanstående beräkningar. Beräkningsunderlaget framgår av bilaga 1. Funktionen centralt funktionsansvarig innebär inga utökade kostnader och därför omfattas inte denna funktion av beräkningarna.

Kostnad för särskilt utsedd befattningshavare

Exempel 1 Storbank

En storbanks administrativa kostnader relaterat till kravet på särskilt utsedd befattningshavare uppskattas till 2 340 000 kronor per år, vilket är en löpande kostnad. Därtill kommer löpande kostnad för utbildning à 52 000 kronor per år. Den totala årliga kostnaden för storbanken beräknas därmed till 2 392 000 kronor per år.

Exempel 2 Värdepappersbolag

Ett värdepappersbolags administrativa kostnader relaterat till kravet på särskilt utsedd befattningshavare uppskattas till 0 kronor eftersom det genomsnittliga värdepappersbolaget har färre än 50 anställda.

Exempel 3 Registrerade betaltjänstleverantörer

En registrerad betaltjänstleverantörs administrativa kostnader relaterat till kravet på särskilt utsedd befattningshavare uppskattas till 0 kronor eftersom den genomsnittliga registrerade betaltjänstleverantören har färre än 50 anställda.

Kostnad för oberoende granskningsfunktion

Exempel 1 Storbank

En storbanks administrativa kostnader relaterat till kravet på oberoende granskningsfunktion uppskattas till 156 000 kronor per år, vilket är en löpande kostnad.

Exempel 2 Värdepappersbolag

Ett värdepappersbolags administrativa kostnader relaterat till kravet på oberoende granskningsfunktion uppskattas till 0 kronor eftersom det genomsnittliga värdepappersbolaget har färre än 50 anställda.

Exempel 3 Registrerade betaltjänstleverantörer

En registrerad betaltjänstleverantörs administrativa kostnader relaterat till kravet på oberoende granskningsfunktion uppskattas till 0 kronor eftersom den genomsnittliga registrerade betaltjänstleverantören har färre än 50 anställda.

3.3.2 Nytt rapporteringssystem

Finansinspektionen har fått bemyndigande att föreskriva om skyldigheter för företagen att periodiskt eller på begäran lämna in uppgifter om sin verksamhet, sina kunder och andra förhållanden som är nödvändiga för att Finansinspektionen ska kunna bedöma den risk som kan förknippas med de företag som står under tillsyn.

Ett projekt pågår hos Finansinspektionen med att utforma det nya rapporteringssystemet utifrån förslaget till föreskrifter. De uppgifter som är på förslag att begäras in är till exempel vilken typ av verksamhet företaget har, vilka kundkategorier företaget har, antal personer i politiskt utsatt ställning (så kallad PEP) och hur kontroll sker av regelefterlevnad m.m. Finansinspektionen har under arbetets gång haft kontakt med en referensgrupp om periodisk rapportering. Referensgruppen har fått övergripande information om den kommande rapporteringsskyldigheten och getts möjlighet att lämna synpunkter. Endast ett fåtal synpunkter har kommit in eftersom referensgruppen haft svårt att lämna synpunkter innan förslaget varit helt färdigt. För att trots detta kunna göra en kostnadsuppskattning har Finansinspektionen även haft kontakt med personer i branschen som arbetar med att ta fram andra rapporteringssystem inom den finansiella sektorn. Finansinspektionen har därmed kunnat göra en grov uppskattning av vad kostnaderna skulle kunna bli för de olika företagen.

Finansinspektionen förutsätter att större delen av den information som ska rapporteras redan i dag finns internt hos företagen. Företagen använder dessa uppgifter bland annat för rapportering till styrelse och ledning för att dessa ska kunna fatta beslut och följa företagets utveckling och risker.

För vissa företag kan det uppstå en initial kostnad att upprätta system och säkerställa information som ska skickas till Finansinspektionen. Kravet på rapportering innebär att alla företag behöver se över och eventuellt utveckla såväl it-system som interna rutiner och processer för att säkerställa att fullgod rapportering till Finansinspektionen kan utföras.

Finansinspektionen bedömer att stora företag har kapacitet att ta fram system för rapportering utan större kostnad, då Finansinspektionen antar att företagen kan använda eller vidareutveckla befintliga system. Några av de efterfrågade uppgifterna rapporteras in redan i dag och därmed har Finansinspektionen redan tillgång till dessa. En stor del av uppgifterna bör även finnas tillgängliga hos företagen med anledning av nuvarande lagstiftning och föreskrifter. De mindre företagen kan dock behöva ta hjälp av konsulter för att bygga upp rapporteringssystemet. Där kan den initiala kostnaden bli större än för de större företagen. I förlängningen kan dock framtagandet av rapporteringssystem hjälpa företagen, både stora och små, att få en bättre överblick över företagets riskexponering. Rapporteringen ska ske på det sätt som kommer att anges på Finansinspektionens webbplats.

Förutom de initiala kostnaderna för att ta fram, anpassa och införa nya system, kan det även krävas löpande kostnader i form av underhåll och uppdatering av systemen.

Det kommer även behövas personal för att hantera den årliga rapporteringen som framgår av förslaget till föreskrifter.

Beräkningsunderlaget framgår av bilaga 2.

Kostnad för periodisk rapportering

Exempel 1 Storbank

En storbanks administrativa kostnader relaterat till kravet på periodisk rapportering uppskattas till 104 000 kronor per år, vilket är en löpande kostnad. De initiala kostnaderna för att införa periodisk rapportering för en storbank uppskattas till 50 000 kronor.

Exempel 2 Värdepappersbolag

Ett värdepappersbolags administrativa kostnader relaterat till kravet på periodisk rapportering uppskattas till 104 000 kronor per år, vilket är en löpande kostnad. De initiala kostnaderna för att införa periodisk rapportering för ett värdepappersbolag uppskattas till 50 000 kronor.

Exempel 3 Registrerade betaltjänstleverantörer

En registrerad betaltjänstleverantörs administrativa kostnader relaterat till kravet på periodisk rapportering uppskattas till 52 000 kronor per år, vilket är en löpande kostnad. Finansinspektionen uppskattar att det därutöver kan tillkomma en konsultkostnad på 28 000 kronor per år. De initiala kostnaderna för att införa periodisk rapportering för en registrerad betaltjänstleverantör uppskattas till 50 000 kronor.

3.3.3 Konsekvenser för små företag

I 6 kap. förslaget till föreskrifter ställs krav på centrala funktioner som ett företag ska utse. Finansinspektionen har dock utifrån storleken på företaget (mindre än 50 anställda) valt att begränsa vilka företag som behöver ha funktionerna särskilt utsedd befattningshavare och oberoende granskningsfunktion. I detta avseende har mindre företag en lättnad gentemot de som har fler än 50 anställda.

Kravet på periodisk rapportering kan innebära lite högre kostnader för de små företagen än för de stora företagen, om de i dagsläget inte har fullgoda system för att ta fram önskade uppgifter. Det kan för dessa företag vara mer manuellt arbete än i ett större företag. Däremot är det troligtvis färre uppgifter som behöver tas fram och rapporteras med tanke på bland annat mer begränsat produktutbud och mindre komplex kundstruktur. Både stora och små företag har ofta externa dataleverantörer för sina it-system. De mindre företagen kan ha mindre utvecklade rapporteringsverktyg kopplade till systemen och måste

därför beställa uppgifterna från dataleverantören vilket vanligtvis innebär en kostnad utöver den löpande kostnaden för systemet.

3.4 Konsekvenser för Finansinspektionen

Finansinspektionen är den myndighet som utövar tillsyn över hur de finansiella företagen följer penningtvättsregelverket. De föreslagna föreskrifterna preciserar hur företagen ska uppfylla de krav som ställs i penningtvättslagen. De föreslagna föreskrifterna innebär ökat tillsynsarbete eftersom Finansinspektionen ska kontrollera om företagen lever upp till de nya kraven. En viktig del i tillsynen blir att följa upp att företagen upprättar interna rutiner och riktlinjer utifrån regelverket och implementerar dessa i verksamheten. Företagens utökade riskbaserade arbetsätt innebär en mer individualiserad tillsyn av företagen, vilket kräver mer resurser och verktyg av Finansinspektionen för att kontrollera att enskilda företag lever upp till kraven.

Kravet på periodisk rapportering, som ger Finansinspektionen större möjligheter till proaktiv och riskbaserad tillsyn, innebär också en betydande ökning av Finansinspektionens arbetsinsatser och kostnader. Initiala kostnader uppkommer för att bygga upp ett system som kan ta emot och hantera begärd information från företagen. I detta ingår ökade kostnader för flera verksamheter på Finansinspektionen och inbegriper bland annat it, administration och analys. Därtill kommer utökade löpande kostnader för att analysera och utöva tillsyn av den inrapporterade informationen, eftersom den periodiska rapporteringen ger Finansinspektionen ett mer omfattande arbetsunderlag.

De föreslagna föreskrifterna är omfattande och av stor betydelse för företagen. Finansinspektionen anser att det finns behov av att informera företagen både initialt inför i kraftträdandet, företrädesvis i form av FI:s kunskapsseminarium s.k. FI-forum och instruktionsfilmer, sedan löpande genom riktade informationsinsatser till företagen. Finansinspektionen räknar också med att få mycket frågor om reglerna, såväl från företagen, konsumenter, revisionsfirmor som juridiska rådgivare, då behovet av vägledning om det nya regelverket kommer att vara stort.

Informationsinsatser krävs även internt på Finansinspektionen för att utbilda personalen. Det krävs utbildning både avseende hantering av rapporteringssystemet men också för de avdelningar som inte har så stor kännedom om regelverket, bland annat för de som hanterar tillstånd och registrering.

Bilaga 1

Beräkningsgrunder för kostnader för centrala funktioner med särskilt ansvar för regelefterlevnad

Exempel 1 Storbank

Administrativa kostnader för särskilt utsedd befattningshavare		
Genomsnittligt företag: 4 storbanker	Genomsnittlig omsättning: 1 690 miljarder kr Antal anställda: 34 500	Beräkningsgrunder: Utgår från statistik på Bankföreningens webbplats. Total balansomslutning i Sverige för 4 storbanker är 6 770 miljarder kr
Tid för att samla in uppgifter, analysera och rapportera	Timmar: 1800 timmar	
Genomsnittlig intern lönekostnad	Kronor per timme: 1 300 kr	
Frekvens: löpande	Engångskostnad: 0 kr Genomsnittlig löpande kostnad: 2 340 000 kr per år	Beräkningsformel: 1800 x 1300

Andra kostnader för särskilt utsedd befattningshavare		
Investeringar, t.ex. systemstöd	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	
Ökad personalstyrka	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	
Annat: utbildning	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 52 000 - 100 000 kr	FI gör antagande att det krävs 40 timmars utbildning årligen. Kostnad för intern utbildning uppgår till 1 300 kr x 40 timmar vilket ger en kostnad på 52 000 kr. Vid behov av konsult för utbildning uppskattar FI kostnaden till 20 000 kr/dag. Kostnaden för detta kan därmed variera mellan 20 000 - 100 000 kr beroende på antal dagar.
Annat:	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	

Administrativa kostnader för oberoende granskningsfunktion		
Genomsnittligt företag: 4 storbanker	Genomsnittlig omsättning: 1 690 miljarder kr Antal anställda: 34 500	
Tid för att samla in uppgifter, analysera och rapportera	Timmar: 120 timmar	
Genomsnittlig intern lönekostnad	Kronor per timme: 1 300 kr	
Frekvens: löpande	Engångskostnad: 0 kr Genomsnittlig löpande kostnad:	Beräkningsformel: 120 x 1300

Andra kostnader för oberoende granskningsfunktion		
Investeringar, t.ex. systemstöd	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	
Ökad personalstyrka	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	
Annat: utbildning	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	
Annat:	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	

Exempel 2 Värdepappersbolag¹¹

Administrativa kostnader för särskilt utsedd befattningshavare		
Genomsnittligt företag: 110 st värdepappersbolag	Genomsnittlig omsättning: 10 miljoner kr Beräknat totalt antal anställda i de 110 värdepappersbolagen: 1 650	Det genomsnittliga företaget har 15 anställda vilket innebär att dessa inte omfattas av lagens krav på särskild befattningshavare. De företag som har över 50 anställda omfattas.
Tid för att samla in uppgifter, analysera och rapportera	Timmar: 0	
Genomsnittlig intern lönekostnad	Kronor per timme: 1 300 kr	
Frekvens: löpande	Engångskostnad: 0 kr Löpande kostnad: 0 kr	

Administrativa kostnader för oberoende granskningsfunktion		
Genomsnittligt företag: 110 st värdepappersbolag	Genomsnittlig omsättning: 10 miljoner kr Beräknat totalt antal anställda i de 110 värdepappersbolagen: 1 650	Det genomsnittliga företaget har 15 anställda vilket innebär att dessa inte omfattas av lagens krav på oberoende granskningsfunktion. De företag som har över 50 anställda omfattas.
Tid för att samla in uppgifter, analysera och rapportera	Timmar: 0	
Genomsnittlig intern lönekostnad	Kronor per timme: 1 300 kr	
Frekvens: löpande	Engångskostnad: 0 kr Löpande kostnad: 0 kr	

¹¹ För denna företagskategori har Finansinspektionen inte uppgift om antal anställda varför en uppskattning har gjorts.

Exempel 3 Registrerade betaltjänstleverantörer

Administrativa kostnader för särskilt utsedd befattningshavare		
Genomsnittligt företag: 76 st Registrerade betaltjänstleverantörer	Genomsnittlig omsättning: 180 miljoner kr Beräknat totalt antal anställda i de 76 st Registrerade betaltjänstleverantörerna: 5 st	Den som omsätter betaltjänster för motsvarande mer än 3 miljoner euro per månad måste ha tillstånd för att få driva verksamheten och kallas i lagen för betalningsinstitut. Den som omsätter ett lägre belopp kan ansöka om att undantas från tillståndsplikt och kallas för registrerad betaltjänstleverantör. Beräknad genomsnittlig omsättning (3 milj Euro x 12 månader x 10 kr (uppskattad EUR-kurs) blir 360 miljoner kronor. Snitt blir 180 miljoner kr. Det genomsnittliga företaget har 15 anställda vilket innebär att dessa inte omfattas av lagens krav på särskilt utsedd befattningshavare. De företag som har över 50 anställda omfattas.
Tid för att samla in uppgifter, analysera och rapportera	Timmar: 0	
Genomsnittlig intern lönekostnad	Kronor per timme: 1 300 kr	
Frekvens: löpande	Engångskostnad: 0 kr Genomsnittlig löpande kostnad: 0 kr	

Administrativa kostnader för oberoende granskningsfunktion		
Genomsnittligt företag: 76 st Registrerade betaltjänstleverantörer	Genomsnittlig omsättning: 180 miljoner kr Beräknat totalt antal anställda i de 76 st Registrerade betaltjänstleverantörerna: 5 st	Den som omsätter betaltjänster för motsvarande mer än 3 miljoner euro per månad måste ha tillstånd för att få driva verksamheten och kallas i lagen för betalningsinstitut. Den som omsätter ett lägre belopp kan ansöka om att undantas från tillståndsplikt och kallas för registrerad betaltjänstleverantör. Beräknad genomsnittlig omsättning (3 milj Euro x 12 månader x 10 kr (uppskattad EUR-kurs) blir 360 miljoner kronor. Snitt blir 180 miljoner kr. Det genomsnittliga företaget har 15 anställda vilket innebär att dessa inte omfattas av lagens krav på oberoende granskningsfunktion. De företag som har över 50 anställda omfattas.
Tid för att samla in uppgifter, analysera och rapportera	Timmar: 0	
Genomsnittlig intern lönekostnad	Kronor per timme: 1 300	
Frekvens: löpande	Engångskostnad: 0 kr Löpande (antal gånger per år): 0 kr	

Bilaga 2

Beräkningsgrunder för kostnader för periodisk rapportering

Exempel 1 Storbank

Administrativa kostnader för periodisk rapportering		
Genomsnittligt företag: 4 storbanker	Genomsnittlig omsättning: 1 690 miljarder kr Antal anställda: 34 500	
Tid för att samla in uppgifter, analysera och rapportera	Timmar: 80 timmar	
Genomsnittlig intern lönekostnad	Kronor per timme: 1 300 kr	
Frekvens: löpande	Engångskostnad: 0 kr Genomsnittlig löpande kostnad: 104 000 kr per år	Beräkningsformel: 80 x 1300

Andra kostnader för periodisk rapportering		
Investeringar, t.ex. systemstöd	Engångskostnad: 0 - 50 000 kr Löpande: 0 kr	
Ökad personalstyrka	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	
Annat:	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	
Annat:	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	

Exempel 2 Värdepappersbolag

Administrativa kostnader för periodisk rapportering		
Genomsnittligt företag: 110 st värdepappersbolag	Genomsnittlig omsättning: 10 miljoner kr Beräknat totalt antal anställda i de 110 värdepappersbolagen: 1 650	
Tid för att samla in uppgifter, analysera och rapportera	Timmar: 80 timmar	
Genomsnittlig intern lönekostnad	Kronor per timme: 1 300 kr	
Frekvens: löpande	Engångskostnad: 0 kr Genomsnittlig löpande kostnad: 104 000 kr per år	Beräkningsformel: 80 x 1300

Andra kostnader för periodisk rapportering		
Investeringar, t.ex. systemstöd	Engångskostnad: 0 - 50 000 kr Löpande: 0 kr	
Ökad personalstyrka	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	
Annat:	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	
Annat:	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	

Exempel 3 Registrerade betaltjänstleverantörer

Administrativ kostnad för periodisk rapportering		
Genomsnittligt företag Antal: 76	Antagande snitt omsättning: 180 miljoner kr Antal anställda: 5 stycken (enl FI:s uppskattning).	
Tid för att samla in uppgifter, analysera och rapportera	Timmar: 40 timmar	
Genomsnittlig intern lönekostnad	Kronor per timme: 1 300 kr	
Frekvens: löpande	Engångskostnad: 0 kr Genomsnittlig löpande kostnad: 52 000 kr per år	Beräkningsformel: 40 x 1300

Andra kostnader för periodisk rapportering		
Investeringar, t.ex. systemstöd	Engångskostnad: 0 - 50 000 kr Löpande: 0 kr	
Ökad personalstyrka	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	
Annat: Konsultkostnad	Engångskostnad: 0 kr Genomsnittlig löpande: 28 000 kr	Kostnad för att anlita en konsult för att ta fram uppgifter för rapportering där dessa inte finns att tillgå internt är 700 kronor dyrare per timme jämfört med att en anställd utför arbetet.
Annat:	Engångskostnad: 0 kr Löpande: 0 kr	